

Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

**Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського**

Серія: Педагогіка і психологія

№ 53 • 2018 р.

Вінниця

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія
№ 53 • 2018 р.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського від 28 лютого 2018 р. (протокол № 10)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Шахов В. І. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, професор кафедри психології і соціальної роботи; доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор).

Акімова О. В. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, завідувач кафедри педагогіки і професійної освіти; доктор педагогічних наук, професор (заст. відповід. редактора).

Бондар В. І. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, директор Інституту педагогіки і психології; доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України.

Брилін Б. А. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, доктор педагогічних наук, професор кафедри ансамблевої гри та естрадного мистецтва.

Галузяк В. М. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, професор кафедри педагогіки і професійної освіти; кандидат психологічних наук, доцент (відповідальний секретар).

Гуревич Р. С. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, директор Навчально-наукового інституту педагогіки, психології і підготовки фахівців вищої кваліфікації; доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України.

Гусак П. М. – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, завідувач кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи; доктор педагогічних наук, професор.

Карпенко З. С. – Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології; доктор психологічних наук, професор.

Коломієць А. М. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, проректор з наукової роботи; доктор педагогічних наук, професор.

Лазаренко Н. І. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, ректор; кандидат педагогічних наук, доцент.

Мазур Пьотр – Вища Державна Професійна Школа м. Хелм, завідувач кафедри педагогіки, доктор габілітований, професор (Польща).

Ничкало Н. Г. – доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України.

Паламарчук О. М. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, завідувач кафедри психології і соціальної роботи; доктор психологічних наук, доцент.

Сова Йозеф – Старопольська школа вища в м. Кельце; доктор габілітований, професор (Польща).

Сухомлинська О. В. – доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення теорії та історії педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Тарасенко Г. С. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, професор кафедри дошкільної і початкової освіти; доктор педагогічних наук, професор.

Шандор Палфі – Дебреценський університет, Гойдубесерменське відділення, доктор педагогічних наук (Угорщина).

Шурек-Борута Аліна – Університет Шльонський у Катовіце, керівник закладу суспільної педагогіки та міжнародної освіти; доктор габілітований, професор (Польща).

Яворська-Вітковська Моніка – Куявсько-Поморська вища школа в Бидгощі, декан відділу наук суспільних і філологічних; доктор габілітований, професор (Польща).

Літературний редактор: В.В. Богатько, А.І. Марченко

Комп'ютерна верстка: Н.Р. Опушко

Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: 36. наук. праць. – Випуск 53 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2018. – 246 с.

У збірнику вміщені наукові статті з актуальних проблем сучасної педагогіки та психології, в яких розкриваються питання дидактики, теорії і методики виховання, професійної освіти, соціальної педагогіки, порівняльної педагогіки, історії педагогіки, педагогічної психології.

Свідомство про реєстрацію КВ № 8412 видане Міністерством юстиції України 06.02.2004 р.

Збірник є науковим фаховим виданням (затверджено наказом МОН України № 1222 від 07.10.2016 р.)

ББК 74. 00+88. 40+88. 840

Н 34

SCIENTIFIC ISSUES

of Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University

Section: Pedagogics and Psychology

№ 53 • 2018

Recommended for publication by the decision of the Academic Council of
Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University
28 february 2018 (proceedings № 10)

EDITORIAL BOARD

Editor-in-chief: Prof. Dr. Volodymyr I. Shakhov, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

Prof. Dr. Olha V. Akimova, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

Prof. Dr. Volodymyr I. Bondar, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine)

Prof. Dr. Boris A. Brylin, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

Executive secretary: As. Prof. Dr. Vasyl M. Haluziak, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

Prof. Dr. Roman S. Hurevytch, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

Prof. Dr. Petro M. Husak, Lesya Ukrainka Eastern European National University (Ukraine)

Prof. Dr. Zinoviya S. Karpenko, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine)

Prof. Dr. Alla M. Kolomiets, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

As. Prof. Dr. Nataliia I. Lazarenko, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

Prof. Dr. Piotr Mazur, The State School of Higher Education in Chelm (Poland)

Prof. Dr. Nelya H. Nychkalo, National Academy of Educational Sciences of Ukraine

Prof. Dr. Olha M. Palamarchuk, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

Prof. Dr. Józef Sowa – Old Polish University, Kielce (Poland)

Prof. Dr. Olha V. Sukhomlynska, National Academy of Educational Sciences of Ukraine

Prof. Dr. Halyna S. Tarasenko, Vinnytsia State M.Kotsyubynskyi Pedagogical University (Ukraine)

Prof. Dr. Sándor Pálfi, University of Debrecen (Hungary)

Prof. Dr. Alina Szczurek-Boruta, University of Silesia, (Poland)

Prof. Dr. Monika Jaworska-Witkowska, Kujawy and Pomorze University of Bydgoszcz (Poland)

Text editors: Valentyna V. Bohatko, Alla.I. Martchenko

Technical editor: Nadiya R. Opushko

The Scientific Issues of Vinnytsia State M. Kotsyubynskyi Pedagogical University. Section: Pedagogics and Psychology. – Issue 53 / Editorial board: Volodymyr I. Shakhov (editor-in-chief) and others. – Vinnytsia: LLC «Nilan Ltd», 2018. – 246 p.

The volume contains scientific articles on relevant issues of modern pedagogy and psychology, which reveal questions of didactics, theory and methodology of education, vocational training, social pedagogy, comparative pedagogy, history of education, educational psychology.

Certificate of registration KB № 8412 issued by the Ministry of Jurisdiction of Ukraine 06.02.2004.

Edition is included in the list of scientific professional publications of Ukraine by the Ministry of Education and Science of Ukraine # 1222 of 07.10.2016.

ББК 74.00+88.40+88.840

Н 34

ISSN 2415-7872

© Authors, 2018

І. М. Лобачук. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ.....	133
В. М. Мірошниченко. АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ДІЛОВИХ ІГОР	138
І. А. Марчук. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ МЕДИЦИНИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	143
В. В. Молоченко. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	148
М. П. Назаренко. НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ВІТЧИЗНЯНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТЬ.....	152
Л. О. Остапчук. ОСНОВОПОЛОЖНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ СПІВАЦЬКОГО ГОЛОСУ.....	157
С. Г. Приймак. МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ СТУДЕНТІВ, ЩО СПЕЦІАЛІЗУЮТЬСЯ В БОКСІ.....	162
Н. Л. Рабецька. КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ФЕНОМЕНА «КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОЇ СФЕРИ».....	170
І. Л. Холковська. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА ЗАНЯТТЯХ З МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ.....	175
Н. А. Яценко. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ	182

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

М. С. Антонюк, О. В. Фуштей, К. О. Чала. УПЛИВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ НА РОЗВИТОК ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	188
М. О. Давидюк, В. В. Куцак. ТЕХНОЛОГІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ КЛАСИФІКАЦІЇ.....	192
Н. В. Перегончук. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	199

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Н. М. Гаврилюк. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (ДОСВІД США)..	204
О. М. Ельбрехт. ІДЕЇ ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ І СИСТЕМИ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ США: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ.....	207
О. Ю. Поп. ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В СЕРЕДНІХ ШКОЛАХ КАНАДИ.....	212
О. Яресько. СИСТЕМА БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ ФРАНЦІЇ ЯК ПРЕДМЕТ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ	215

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

М. Д. Галів. ЗАГАЛЬНОФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО НАРАТИВУ МИКОЛИ МАККАВЕЙСЬКОГО (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.).....	219
Т. Я. Паничок. ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ У НІМЕЦЬКІЙ ПЕДАГОГІЦІ ХVІІІ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.	224

ПСИХОЛОГІЯ

А. М. Килівник, В. А. Килівник. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ЕМПАТІЇ В СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	229
Н. А. Лебедева. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ САМООЦІНКИ: КЛАСИЧНІ ЗАРУБІЖНІ ТЕОРІЇ	233
В. І. Шахов, В. В. Шахов. ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ПСИХОЛОГА ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ	238

Наші автори.....	244
-------------------------	-----

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (ДОСВІД США)

Н. М. Гаврилюк

В цій статті здійснено огляд досвіду організації та розвитку системи дистанційного навчання в державних університетах США. Описано риси та технології дистанційної освіти США. Проаналізовано вітчизняний досвід організації та розвитку дистанційного навчання у вищих навчальних закладах. Здійснено акцент на тому, що технології дистанційного навчання можуть використовуватись не тільки в дистанційній освіті, а й в інших формах навчання. Конкретизовано вимоги Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційна освіта, технології дистанційного навчання, система освіти США, вища школа, досвід США.

ORGANIZATION AND DEVELOPMENT OF DISTANCE TRAINING (US EXPERIENCE)

N. M. Havryliuk

This article reviews the experience of organizing and developing a distance learning system in US state universities. The features and technologies of US distance education are described. The domestic experience of organization and development of distance learning in higher educational institutions is analyzed. The emphasis is placed on the fact that distance learning technologies can be used not only in distance learning, but also in other forms of learning. The requirements of the Concept of Development of Distance Education in Ukraine are specified. Distance learning is a form of organization of the educational process, which, through the use of ICT, can be realized both in the conditions of the geographical distance of the student and the teacher, and directly at the university for the formation of the independent activity of the student in relation to the mastering of the program of training in the specialty. Characteristics of distance education: flexibility, modularity, parallelism, large audience, economy, technological ability, social equality, internationality, new role of teacher, positive influence on student (student, listener), increase of creative and intellectual potential of a person obtaining distance education, quality.

There are several models of distance learning: education by type of externa; university studies; cooperation of several educational establishments; autonomous educational institutions; autonomous training systems; informal, integrated distance learning based on multimedia applications. Having reviewed the experience of organizing and developing a distance learning system at US state universities, we came to the conclusion that in general universities offer distance courses and programs at all levels of training with the most diverse platforms and features. This diversity is one of the prerequisites for the high international competitive status of the higher education system and individual US universities.

Key words: distance learning, distance education, distance learning technology, US education system, higher education, US experience.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій в XXI ст. зробив актуальною проблему модернізації системи освіти. В Україні суть такої модернізації найбільше відбилася в Концепції розвитку дистанційної освіти [1], яка завдяки такому глобальному явищу, як Інтернет, охоплює широкі пласти суспільства та стає найважливішим фактором його розвитку. Державною національною програмою «Освіта. Україна XXI століття» [2], передбачено забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження в навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, створення нової системи інформаційного забезпечення освіти, входження України в трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації. Як зазначено у Концепції розвитку дистанційної освіти, розвиток освітньої системи в Україні повинен призвести до:

- появи нових можливостей для оновлення змісту навчання та методів викладання дисциплін і розповсюдження знань;
- розширення доступу до всіх рівнів освіти, реалізації можливості її одержання для великої кількості молодих людей, включаючи тих, хто не може навчатись у вищих навчальних закладах за традиційними формами внаслідок браку фінансових або фізичних можливостей, професійної зайнятості, віддаленості від великих міст, престижних навчальних закладів тощо;
- реалізації системи безперервної освіти «через все життя», поєднуючи середню, довузівську, вищу та післядипломну;
- індивідуалізації навчання при масовості освіти.

Для досягнення зазначених результатів необхідно швидкими темпами розвивати дистанційну освіту,

запровадження якої в Україні передбачено Національною програмою інформатизації [3]. Крім того, технології дистанційного навчання можуть використовуватись не тільки в дистанційній освіті, а й в інших формах навчання: очній, заочній, експерименті; зокрема, в окремих дисциплінах або в блоках дисциплін, що призначені для підвищення освітнього рівня чи кваліфікації окремих осіб та (або) груп слухачів. Саме тому, першим кроком на шляху розбудови ефективної системи дистанційного навчання є вивчення досвіду провідних університетів світу.

Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури свідчить про значну увагу до проблем упровадження дистанційних технологій у навчальний процес ВНЗ. Науково-педагогічні засади дистанційного навчання розробляли вітчизняні науковці В. Кухаренко, В. Олійник, В. Рибалко, Н. Сиротенко, П. Стефаненко та ін. Суттєвий інтерес для огляду становлять праці зарубіжних (Р. Бел, Дж. Блумстук, Д. Кіган, Дж. Коумі) та російських (О. Андрєєв, М. Моїсеєва, Є. Полат, В. Солдаткін, А. Хуторської та ін.) дослідників.

Мета статті – здійснити огляд досвіду організації та розвитку системи дистанційного навчання в державних (національних) університетах США.

Дистанційне навчання – це форма організації навчального процесу, що за рахунок використання ІКТ може бути реалізована як в умовах географічної віддаленості студента і викладача, так і безпосередньо в університеті для формування самостійної діяльності студента щодо засвоєння програми навчання за фахом. Характерні риси дистанційної освіти: гнучкість, модульність, паралельність, велика аудиторія, економічність, технологічність, соціальна рівність, інтернаціональність, нова роль викладача, позитивний вплив на студента, якість.

Технології дистанційного навчання – це відкрита розгалужена система дидактичних та інформаційно-комунікаційних технологій, яка створена за рахунок поєднання потрібних форм, методів і засобів навчання з метою отримання найвищої якості результатів навчання та використовується для розроблення дистанційних курсів, організації навчального процесу та керування ним. Технології дистанційного навчання:

- голосові – аудіоінструменти (інтерактивні технології телефонного зв'язку, аудіоконференції, короткохвильове радіо);
- пасивні (односпрямовані) аудіоінструменти – записи та радіо);
- відео-слайди, фільми, відеозаписи; відеотрансляції в режимі реального часу + аудіоконференції;
- дані (електронні системи) – надсилання та отримані інформації через електронні системи (комп'ютери):

навчання, що підтримується комп'ютерами – Computer assisted instruction (CAI) – використовує комп'ютер як автономну навчальну машину, щоб представити індивідуальні заняття;

навчання, що управляється комп'ютерами – Computer managed instruction (CMI) – використовує комп'ютер, щоб організувати навчання та відстежувати записи студентів і прогресу. Самі навчальні матеріали не обов'язково мають бути доставлені за допомогою комп'ютера, хоча CAI часто поєднується з CMI;

навчання, що опосередковується комп'ютерами – Computer mediated education (CME) – використовує комп'ютерні програми, які полегшують доставку навчальних матеріалів. Приклади включають в себе електронну пошту, факс, комп'ютерні конференції в реальному часі, Інтернет-програми;

- друковані – основний елемент програм дистанційного навчання, з нього розвинулись усі інші системи постачання знань. Серед друкованих інструментів: підручники, посібники, кейси тощо. Як правило, у програмах дистанційного навчання застосовується комбінація різних медій, інструментів, кожен з яких слугує певним цілям.

Також існує кілька моделей дистанційного навчання: навчання за типом екстернату; університетське навчання; співпраця декількох навчальних закладів; автономні освітні установи; автономні навчальні системи; неформальне, інтегроване дистанційне навчання на основі мультимедійних програм.

Порівняльні дослідження свідчать, що дистанційне навчання може бути настільки ж ефективним, як і аудиторне навчання, якщо методи і технології відповідають завданням, є взаємодія між студентами та є вчасний зворотний зв'язок між викладачем та студентом. Успішні програми дистанційного навчання базуються на послідовних і комплексних зусиллях студентів, викладачів, координаторів, допоміжного персоналу й адміністрації.

На сьогодні близько 8 млн. навчаються дистанційно, а їх чисельність зростає на 20-25 % щороку. Проте, що майже третина всіх студентів вищих навчальних закладів в США пройшли принаймні один курс в режимі онлайн, йдеться в доповіді Консорціуму Слоан (Sloan Consortium), некомерційної групи, яка вивчає і пропагує навчання в режимі онлайн. Загальна кількість студентів у США виросла на 2% за рік, кількість студентів онлайн-курсів збільшилася на 21% [4]. Майже дві третини опитаних коледжів, як комерційних, так і некомерційних, заявили, що онлайн-навчання є важливою частиною їх стратегічних планів. Студенти дистанційних курсів часто є більш дорослими (25-55 років) та краще мотивованими порівняно з

студентами стаціонару. Найчастіше студенти та викладачі й персонал підтримують письмовий та телефонний зв'язок, університети направляють студентам підручники та навчальні матеріали. Найбільш поширеними сьогодні є засоби, що базуються на Інтернет-технологіях – електронна пошта, відеоконференції, чати, форуми, веб-сайти, онлайн-бібліотеки, подкасти (файли розсилок), які часто комбінуються з традиційними друкованими матеріалами. Отже, особливості технологічних рішень є досить чутливими та не розкриваються, попереджуючи їх використання конкурентами. Універсальний дизайн сторінки курсів дистанційного навчання підвищує ефективність навчання студентів. Питаннями універсального дизайну займається Центр універсального дизайну державного Університету Північної Кароліни [5] та опирається у своїй діяльності на розроблені ними принципи: дизайн має бути зручним для всіх користувачів, дизайн супроводжується широким колом індивідуальних уподобань, дизайн ефективно подає інформацію користувачеві, дизайн має бути використаний ефективно, комфортно та з мінімальною втратою. На загал провідні дослідницькі державні університети США тяжіють до самостійної розробки чи адаптації під власні потреби певних блоків програмного забезпечення, що використовуються для он-лайн, дистанційного навчання. Саме можливості ІКТ та спеціалізованого програмного забезпечення останніми роками активізували ринок дистанційного навчання США.

Дипломи та сертифікати, отримані за результатами навчання на дистанційних курсах, визнаються роботодавцями і часто практикуються для кар'єрного зростання без відриву від основної роботи. Наприклад, у Державному університеті Нью-Йорка студенти дистанційних програм прив'язуються до конкретних міст та місць розташування університету (а їх зараз близько 30) та отримують диплом саме від них. За дослідженнями Ради з дистанційного навчання та підготовки вартість дистанційного навчання в середньому на половину менша, ніж вартість традиційного навчання. Цікаво також те, що студенти з комп'ютерних наук та бізнес-спеціальностей найбільше схильні до дистанційного навчання, про що свідчить їх найбільша частка серед студентів цих спеціальностей, які навчалися за дистанційними програмами та курсами. Основними способами доставки матеріалів до студента зараз є друковані матеріали та онлайн матеріали. Так, наприклад, в університеті Мінесоти [6] у Коледжі продовження освіти з 145 курсів (всього було знайдено 938 курсів на сайті), що надаються в дистанційному режимі та є складниками різноманітних освітніх та сертифікатних програм, 30 курсів передбачають надання студентам друкованих матеріалів, а 115 курсів надають матеріали в режимі он-лайн. 51 курс з 145 проходиться студентами з самостійно вибраною швидкістю (при цьому 27 курсів передбачають отримання студентами друкованих матеріалів), а завершення інших прив'язано до семестрового розкладу. Тут студенти також можуть пройти навчання за 938 курсами у вечірні години. Отже, в США університети використовують різноманітні форми дистанційного навчання, вибір яких залежить від їх бачення своєї ринкової ніші та стратегії розвитку. Окремі курси та лекції надаються в режимі відкритої освіти. Хоча дистанційне навчання набуває поширення, очне навчання залишається найзатребованішим та найціннішим, власне, через його більшу ефективність. За стандартами Ради з дистанційного навчання та підготовки, що здійснює акредитацію інституцій, що надають такі послуги, їх можна умовно поділити на 2 групи: стандарти, що стосуються безпосередньо акредитації, та стандарти, що стосуються бізнесу дистанційної освіти.

Студенти США можуть отримувати державну підтримку на навчання за дистанційними курсами та програмами. Вартість дистанційних курсів та програм є меншою від стаціонарних, що свідчить про їх дещо нижчу результативність та меншу собівартість при масовому виробництві. Розвиток дистанційних програм та курсів, як правило, є частиною середньострокових стратегій розвитку університетів, хоча мають місце навіть окремі стратегії розвитку дистанційного навчання. У США студенти, що навчаються дистанційно, можуть робити це за рахунок державної підтримки, державним коштом. Часто прибутки від таких студентів сягають 90% від їхнього загального обсягу прибутків акредитованих інституцій. Практично всі програми університетів, що розглядалися в цьому дослідженні є акредитованими та їх пропонують провідні дослідницькі державні університети США.

Аналіз вітчизняного досвіду організації та розвитку дистанційного навчання дозволяє зробити наступні узагальнення:

- більшість вітчизняних ВНЗ використовують для організації та технічного забезпечення дистанційного навчання відкриту освітню платформу Moodle;
- на бакалаврському та магістерському рівнях дистанційне навчання побудовано на основі поєднання очної та заочно-дистанційної форми;
- для бізнес-освіти на короткострокових сертифікаційних програмах та програмах підвищення кваліфікації передбачено виключно дистанційне навчання із запровадженням фінального тестування в дистанційній формі;
- використовують такі технології навчання: голосові (аудіо), відео (відеолекції, відеоконференції), електронні (електронна пошта, скайп, чати тощо). В Україні існує Українська Система дистанційного навчання — UDL System [7]. UDL System — партнерська організація, яка об'єднує вищі навчальні заклади,

науково-дослідні інституції, банки, корпорації та неприбуткові організації для створення нової якості за допомогою застосування новітніх інформаційних технологій в освіті. Цілі UDL System:

- Поширювати обсяг освітніх послуг в Україні, застосовуючи Веб-технології для того, щоб зробити процес навчання та дослідницької роботи ефективнішим, доступнішим та більш інтерактивним.
- Надавати навчальні послуги для бізнесу та окремих осіб України через дистанційне навчання, використовуючи CD-ROM, електронну пошту та Інтернет.
- Забезпечувати професійний розвиток та підвищення кваліфікації в галузі дистанційної освіти, розробки он-лайн курсів та їхнього викладання дистанційно.
- Займатись вивченням ринку та просуванням методів та технологій дистанційного навчання.
- Надавати підтримку й допомогу університетам та бізнес-школам у використанні технологій мультимедійної телекомунікаційної мережі для ефективнішого просування їхніх продуктів та послуг у бізнес-середовищі.
- Проводити науково-дослідну роботу з питань педагогіки і методики викладання у віртуальному середовищі; забезпечувати ресурси, інформацію та навички для поширення засобів дистанційного навчання в бізнес-освіті в Україні [7].

Здійснивши огляд досвіду організації та розвитку системи дистанційного навчання в державних університетах США, дійшли висновку, що загалом університети пропонують дистанційні курси та програми на всіх рівнях підготовки з найрізноманітнішими платформами та особливостями. Саме таке різноманіття є однією з передумов високого міжнародного конкурентного статусу системи вищої освіти та окремих університетів США.

Література

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України 20 грудня 2000 р.) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua
2. Про Державну національну програму «Освіта. Україна XXI століття» (затверджено Постановою від 3 листопада 1993 р. № 896) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
3. Закон України «Про національну програму інформатизації» (дата набуття чинності 12 березня 1998 р.) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/annot/74/98-%D0%B2%D1%80>
4. Online Programs Face New Demands From Accreditors By EricKelderman, November 6, 2011
5. <http://www.ncsu.edu>
6. <http://www1.umn.edu>
7. <http://www.udl.org.ua> 34. <http://cis.rudn.ru>

References

1. Kontseptsiya rozvytku dystantsiynoyi osvity v Ukraini (zatverdzheno Postanovoyu MON Ukrayiny 20 hrudnya 2000 r.) / [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: zakon.rada.gov.ua
2. Pro Derzhavnu natsional'nu prohramu «Osvita. Ukrayina KhKhI sto- litty» (zatverdzheno Postanovoyu vid 3 lystopada 1993 r. # 896) / [Elekt- ronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
3. Zakon Ukrayiny «Pro natsional'nu prohramu informatyzatsiyi» (data nabuttya chynnosti 12 bereznya 1998 r.) / [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/annot/74/98-%D0%B2%D1%80>
4. Online Programs Face New Demands From Accreditors By EricKelderman, November 6, 2011
5. <http://www.ncsu.edu>
6. <http://www1.umn.edu>
7. <http://www.udl.org.ua> 34. <http://cis.rudn.ru>

УДК 373.3/.5.091.64 (73)

ІДЕЇ ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ І СИСТЕМИ ПІДРУЧНИКОТВОРЕННЯ США: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

О. М. Ельбрехт

У статті аналізуються сучасна практика і спроби американських колег перекласти теоретичні концепції на мову практичних рекомендацій щодо подальшої гуманізації шкільної освіти і системи її забезпечення підручниками та іншими навчальними матеріалами. В їх працях гуманізація освіти представлена як важливий засіб гуманізації американського суспільства, що сповідує пріоритет гуманістичних цінностей суспільства, створення рівних можливостей для розвитку всіх людей. Розглянуто запропоновані вченими засоби реалізації гуманістичної освіти, серед яких 1) зміна у вимогах до гуманного вчителя, насамперед мають на увазі його вміння працювати з різними системами переконань і світогляду; 2) розвиток навчальних технологій, спрямованих на ефективне навчання різноманітних контингентів учнів, які відрізняються за расовими, етнічними, культурними, лінгвістичними ознаками